Hukuk Bölümü 2007/191 E., 2007/147 K.

- **OLUMSUZ GÖREV UYUŞMAZLIĞI**

- 2709 S. 1982 ANAYASASI [Madde 125]
- 5326 S. KABAHATLER KANUNU [Madde 27]
- 5326 S. KABAHATLER KANUNU [Madde 2]
- 5326 S. KABAHATLER KANUNU [Madde 3]
- 5326 S. KABAHATLER KANUNU [Madde 16]
- 5326 S. KABAHATLER KANUNU [Madde 19]
- 2247 S. UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAK... [Madde 14]
- 2247 S. UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAK... [Madde 15]
- 2247 S. UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAK... [Madde 27]
- 2577 S. İDARİ YARGILAMA USULÜ KANUNU [Madde 2]

"İçtihat Metni"

O L A Y: Taş ocağı işletmeciliği yapan davacı şirket adına; orman sahası ile bitişiğinde bulunan mülga Köy Hizmetlerine ait taş ocağı sahasına taşmak suretiyle üretim yaptığından bahisle, 27.07.2005 tarih, 1-7/53 sayılı işlemle; 3213 Sayılı Maden Kanunu'nun uygulanması ile ilgili Maden Kanunu Uygulama Yönetmeliğinin 43. maddesi uyarınca idari para cezası kesilmiş; davacı şirket vekili tarafından, işlemin iptali istemiyle idari yargı yerinde dava açılmıştır.

BURSA 1. İDARE MAHKEMESİ(TEK HAKİM); 20.09.2005 gün, E:2005/1208, K:2005/1147 sayı ile; 3213 Sayılı Maden Kanunu uyarınca verilen idari para cezasından doğan uyuşmazlığın görüm ve çözümünde 5326 Sayılı Yasa hükümlerine göre Sulh Ceza Mahkemesinin görevli olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

Davacı şirket vekili, aynı istekle 14.10.2005 gününde adli yargı yerinde itirazda bulunmuştur.

BANDIRMA SULH CEZA MAHKEMESİ; 19.01.2006 gün ve Değ.İş.E:2005/589, Değ.iş.K:2006/27 sayı ile; davada taraf olan İl Özel İdaresinin, 13.3.1994 tarihli İl Özel İdare Kanunu ile düzenlendiği, valiye bağlı, emvalinin devlet emvali, personelinin devlet memuru niteliğinde olduğu, kamu kurumu olan Özel İdarenin denetimi ve gözetimi altında bulunan Ocak işletmelerinin faaliyetlerinin, yasada öngörüldüğü biçimde bu idarenin ruhsat ve denetimine tabi tutulması ve bu konuda idareye yaptırım yetkisi verilmiş olmasının, bu faaliyetin kamu hukukunun buyurucu kurallarına bağlı olduğunu gösterdiği, (Uyuşmazlık Mahkemesinin 7.7.1994 tarih ve 1994/18 esas, 1994/18 sayılı kararının örnek gösterildiği) Anayasanın 125.maddesinin son fıkrası ve İdari Yargılama Usul Kanunu'nun 2/1-b maddesi uyarınca uyuşmazlığın çözümünde idari yargı yerinin görevli bulunduğu, ayrıca genel nitelikte bir kanun olan 5326 Sayılı Kabahatler Kanunu'nun özel kanunda belirtilen hükmü ortadan kaldırmayacağının anlaşıldığı gerekçesiyle, görevsizlik kararı vermiş, bu karar itiraz edilmeyerek kesinleşmiştir.

Mahkeme kararları arasında olumsuz görev uyuşmazlığının bulunduğu ileri sürülerek, Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulması üzerine; Mahkememizin Hukuk Bölümünün E:2006/86 sayılı dosyasına kaydedilen uyuşmazlıkla ilgili olarak verilen 6.11.2006 gün ve K:2006/173 sayılı kararda; "Olayda, Sulh Ceza Mahkemesince verilen görevsizlik kararının itiraz edilmeyerek kesinleşmesine karşılık, idare mahkemesi tek hâkiminin görevsizlik kararına, davacının yaptığı itirazın reddi üzerine yapılan karar düzeltme talebinin Bölge İdare Mahkemesince karara bağlanmamış olması nedeniyle, ortada idari yargı yerine ait kesinleşmiş bir görevsizlik kararı bulunmadığından, 2247 sayılı Yasa'nın 14. maddesinde öngörülen "kararların kesin veya kesinleşmiş olması" koşulu gerçekleşmemiştir." gerekçesiyle; 2247 sayılı Yasa'nın 14. maddesinde öngörülen koşulu taşımayan başvurunun aynı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca reddinin gerektiğine karar verilmiştir.

Diğer taraftan, Bursa Bölge İdare Mahkemesi; 20.09.2006 gün, E:2006/1218, K:2006/931 sayı ile, davacı tarafın karar düzeltme istemini kabul ederek; Bursa 1. İdare Mahkemesi'nin; 20.09.2005 gün, E:2005/1208, K:2005/1147 sayılı kararını bozmuştur. Bunun üzerine:

BURSA 1. İDARE MAHKEMESİ; 21.2.2007 gün ve E:2007/136, K:2007/221 sayı ile, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 2., 5550 sayılı Kanunla değişik 3., 16., 19., 27., Geçici 2. ve 3. maddesinden bahisle bu Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten itibaren idari para cezalarının idare mahkemelerinin görev alanından çıkarıldığını, kendi özel kanunlarında idare mahkemelerine itiraz yolu öngörülmeyen durumlarda görevin sulh ceza mahkemelerine ait olduğu; 3213 Sayılı Maden Kanununda, idari para cezalarına karşı açılacak davalarda görevli yargı yeri belirtilmediği için, uyuşmazlığın görüm ve çözümünde yukarıda anılan 5326 Sayılı Yasa hükümlerine göre Sulh Ceza Mahkemesinin görevli olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE:

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: M. Lütfü ÜÇKARDEŞLER, Coşkun ÖZTÜRK, Z. Nurhan YÜCEL, Esen EROL, Levent ÖZÇELİK ve Celal IŞIKLAR'ın katılımlarıyla yapılan 2.7.2007 günlü toplantısında;

I-İLK İNCELEME :Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulu'nun 11.7.1988 günlü, E:1988/1, K:1988/1 sayılı İlke Kararında, "2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun bütünüyle incelenip değerlendirilmesinden, bu Kanunun uygulanması yönünden 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, 'ceza uyuşmazlıkları' ibaresinden, savcının ya da şahsi davacının talebi ile başlayan yargılaması sonunda sanığın mahkumiyetine ya da beraatine hükmedilebilecek davalarda, askeri ve adli ceza mahkemeleri arasında çıkan görev ve hüküm uyuşmazlıklarının anlaşılması, bunun dışında kalan tüm görev uyuşmazlıklarının 'hukuk uyuşmazlığı' sayılması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Uygulanması idari organlara bırakılan cezalar, adli nitelikte olmadığından, bunlar hakkında yapılan itirazlar ya da açılan davalar 'ceza davası' olarak nitelendirilemezler. İdari niteliklerinden dolayı bu davalara ilişkin görev ve hüküm uyuşmazlıklarının Uyuşmazlık Mahkemesinin Hukuk Bölümünde incelenip çözümlenmesi gerektiği..."açıkça belirtilmiştir. Bu durum gözetildiğinde, olay bölümünde yazılı başvuru konusu görev uyuşmazlığının Hukuk Bölümünde incelenmesi gerektiği kuşkusuzdur.

Adli yargı yeri ile idari yargı yeri tarafından verilen ve kesinleşen son kararı arasında 2247 sayılı Yasa'nın 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, idari yargı dosyasının 15. maddede belirtilen yönteme uygun olarak davacı vekilinin istemi üzerine son görevsizlik kararını veren mahkemece Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından doğan görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Taşkın ÇELİK'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Ayla SONGÖR ile Danıştay Savcısı

Gülen AYDINOĞLU'nun, davada adli yargının görevli olduğu yolundaki yazılı ve sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, 3213 Sayılı Maden gereğince verilen idari para cezasının kaldırılması istemiyle açılmıştır.

3213 sayılı Maden Kanunu'nun 1.maddesinde, Kanun'un amacı;madenlerin aranması, işletilmesi, üzerinde hak sahibi olunması ve terk edilmesi ile ilgili esas ve usullerin düzenlenmesi olarak belirlenmiş; 2. maddesinde, inşaat ile yol yapımında kullanılan ve tabiatta doğal olarak bulunan kum ve çakıl 1(a) grubu madenler arasında sayılmış; Yasanın,"Üretim ve Sevkiyat" başlıklı 12. maddesinin birinci fıkrasında, üretilen maddenin sevk fişi ile sevkiyatının zorunlu olduğu, ikinci fıkrasında, tesislerden elde edilen ürünlerin sevk fişi kullanımı ve denetimi ile ilgili hususların yönetmelikle belirleneceği, üçüncü fıkrasında, ruhsat sahibi tarafından sevk fişi olmaksızın maden sevk edildiğinin mülkî idare amirliklerince tespit edilmesi halinde, söz konusu madenin ocak başı satış bedelinin üç katı tutarında idarî para cezası verileceği, dördüncü fıkrasında, denetim ve inceleme sonucunda, yaptığı üretim ve sevkiyatı bildirmediği tespit edilen ruhsat sahiplerine, ödenmesi gereken Devlet hakkına ilaveten bildirilmeyen miktar için hesaplanacak Devlet hakkının on katı tutarında idarî para cezası verileceği, beşinci fıkrasında ise; ruhsat veya işletme izni olmadan üretim faaliyetinde bulunulduğunun tespiti halinde, üretilen madene mülkî idare amirliklerince el konulacağı, bu kişilere, bu fıkra kapsamında üretilmiş olup el konulan ve el konulma imkânı ortadan kalkmış olan tüm madenin, ocak başı satış bedelinin beş katı tutarında idarî para cezası uygulanacağı, bu şekilde maden çıkartılması ve/veya sevk edilmesinin Devlet malına karşı işlenmiş fiil sayılacağı, bu fiili işleyenlerin adlî takibat yapılmak üzere ilgili makamlara bildirileceği, el konulan madenlerin, mülkî idare amirliklerince satılarak bedelinin özel idareye aktarılacağı belirtilmiştir.

Yasadaki I (a) Grubu madenleri ile ilgili yapılacak işlemlere ait usul ve esasları düzenlemek amacıyla çıkarılan Uygulama Yönetmeliği'nin 18.maddesinde, " Ruhsat olmadan I (a) Grubu bir madenin üretilip sevk edilmesinin, Genel Müdürlüğün veya mülki amirin yetkilendirdiği kişiler tarafından tespit edilmesi halinde, durum bir tutanak ile tespit edilir. Bu tutanakta üretimin yapıldığı yer, üretimi yapan kişi, taşıyan aracın plakası, aracı kullanan kişi, tartılması mümkün ise sevk edilen maden cinsi ve miktarı ya da yaklaşık miktarı tespit edilir. Üretilen madene mülki idare amirliğince el konulur. Bu kişilere, bu fıkra kapsamında üretilmiş olup el konulan ve el konulma imkânı ortadan kalkmış olan tüm madenin, ocak başı satış tutarının beş katı miktarında idari para cezası uygulanır. Bu şekilde maden çıkartılması ve/veya sevk edilmesi Devlet malına karşı işlenmiş fiil sayılır. Bu fiili işleyenler adli takibat yapılmak üzere ilgili makamlara bildirilir. El konulan madenler, mülki idare amirliğince satılarak bedeli il özel idaresine aktarılır" denilmiştir.

Olayda, idari para cezasının iptali istemiyle dava açılmış olup; 3213 sayılı Maden Kanunu'nda, bu cezaya karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

1.6.2005 tarihinde 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun yürürlüğe girmesi üzerine Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nce, sözü edilen Kanun'un diğer kanunlarda düzenlenen idari yaptırımlar ile bunlara karşı yapılacak itirazlara ilişkin görev hükümleri üzerindeki etkisinin incelenmesi sonucunda: diğer kanunlarda düzenlenen idari yaptırımın, dayanağı olan yasanın amacı dikkate alınarak; Kabahatler Kanunu'nun 1., 2., 16. ve 19. maddelerinde belirtilen koşulları taşıması, 27. maddenin (1) numaralı bendinde belirtilen idari yaptırımlardan olması halinde, idari para cezaları ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin olanlarına karşı 1.6.2005 tarihinden sonra yapılacak itirazlarda sulh ceza mahkemelerinin genel görevli kılındığına ve bu nedenle doğan görev uyuşmazlıklarında adli yargı yerinin görevli bulunduğuna karar verilmiştir.

Daha sonra, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun "Genel kanun niteliği" başlıklı 3. maddesi, Anayasa Mahkemesi'nin 1.3.2006 gün ve E:2005/108, K:2006/35 sayılı kararıyla iptal edilmiş ve gerekçeli kararı 22.7.2006 gün ve 26236 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış ve iptal hükmünün, kararın Resmi Gazetede yayımlanmasından başlayarak altı ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiş; yasama organı tarafından iptal hükmü doğrultusunda yasal düzenleme yapılmaması sürecinde, anılan madde hükmünün yürürlükte bulunduğu düşüncesiyle, aynı doğrultuda karar verilmeye devam edilmiş; yasama organı tarafından, Anayasa Mahkemesi'nce verilen altı aylık süre içinde iptal hükmü doğrultusunda yasal düzenleme yapılması halinde ise, işaret edilen yargı yerinin yeni düzenlemenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren görevli olacağı belirtilmiştir.

Son olarak, 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 3 üncü maddesini değiştiren 6.12.2006 günlü, 5560 sayılı Yasa'nın 31. maddesinde"

(1) Bu Kanunun;

a) İdarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,

uygulanır." denilmiştir.

19.12.2006 tarihinde yürürlüğe giren bu düzenlemeye göre, Kabahatler Kanunu'nun; İdarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterildiği durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

İncelenen uyuşmazlıkta, öngörülen idari para cezasının 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 3213 sayılı Maden Kanunu'nda da idari para cezasına itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği anlaşılmıştır. Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanunla değişik 3. maddesinde belirtildiği üzere, İdarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı nedeniyle, görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Yasa hükümleri dikkate alınacağından, idari para cezasına karşı açılan davanın

görüm ve çözümünde, anılan Kanun'un 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, sulh ceza mahkemesinin görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ: Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Bandırma Sulh Ceza Mahkemesi'nce verilen 19.01.2006 gün ve Değ.İş.E:2005/589, Değ.iş.K:2006/27 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 2.7.2007 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.